

***PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA
POWIATU HAJNOWSKIEGO***

***Ocena stanu sanitarnego
powiatu hajnowskiego za 2018r.***

Luty 2019

Wstęp	3
I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII	4
1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi	4
2. Choroby przenoszone drogą pokarmową.....	6
3. Choroby przenoszone przez kleszcze	6
4. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych	8
5. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne.....	9
6. Inne choroby.....	9
7. Ocena wykonawstwa szczepień	11
8. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych	12
II. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	13
1. Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	13
2. Podejmowanie działań w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF)	14
3. Ocena jakości żywności	15
4. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego	15
III. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ	17
1. Nadzór nad jakością wody	17
2. Nadzór nad obiektami kąpielowymi	18
3. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej	19
IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY	20
1. Ocena warunków higieniczno -sanitarnych zakładów pracy	20
2. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych.....	21
3. Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków	22
4. Ocena w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi	22
5. Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych	22
6. Nadzór nad środkami zastępczymi.....	23
V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO WYCHOWAWCZYCH	23
1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych	23
2. Higiena procesów nauczania	24
3. Dożywianie w szkołach.....	24
4. Ocena wagi tornistrów szkolnych	25
5. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.....	25
6. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach	25
VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	26
VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA ZAGROŹEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW	26
VIII. ROZPATRYWANIE SKARG, WNIOSKÓW, INTERWENCJI OD LUDNOŚCI.....	28
X. PODSUMOWANIE	29

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni kluczową rolę w zapobieganiu i ograniczaniu występowania chorób zakaźnych, w tym zatruc i zakażeń pokarmowych. Obejmuje wszelkie aspekty życia, pracy i wypoczynku dzieci. Prowadzi regularne kontrole w trosce o zapewnienie właściwych warunków sanitarno-higienicznych w obiektach użyteczności publicznej. Istotnym elementem działalności jest edukacja zdrowotna prowadzona przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej począwszy od przedszkolaków po seniorów.

Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonujące badania żywności, wody, różnego rodzaju badania środowiskowe i inne, stanowią podstawowy instrument nadzoru. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Hajnówce nie posiada własnej bazy laboratoryjnej, jednak systematycznie pobiera próbki do badań, które są odwożone do akredytowanego laboratorium w WSSE w Białymstoku.

Działania organów sanitarnych na terenie powiatu hajnowskiego były realizowane na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019r., poz. 59) jak również uwzględniano potrzeby regionu w oparciu o bieżącą sytuację epidemiologiczną powiatu.

Zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizowane były przez 24 pracowników (23,5 etatu) zatrudnionych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce.

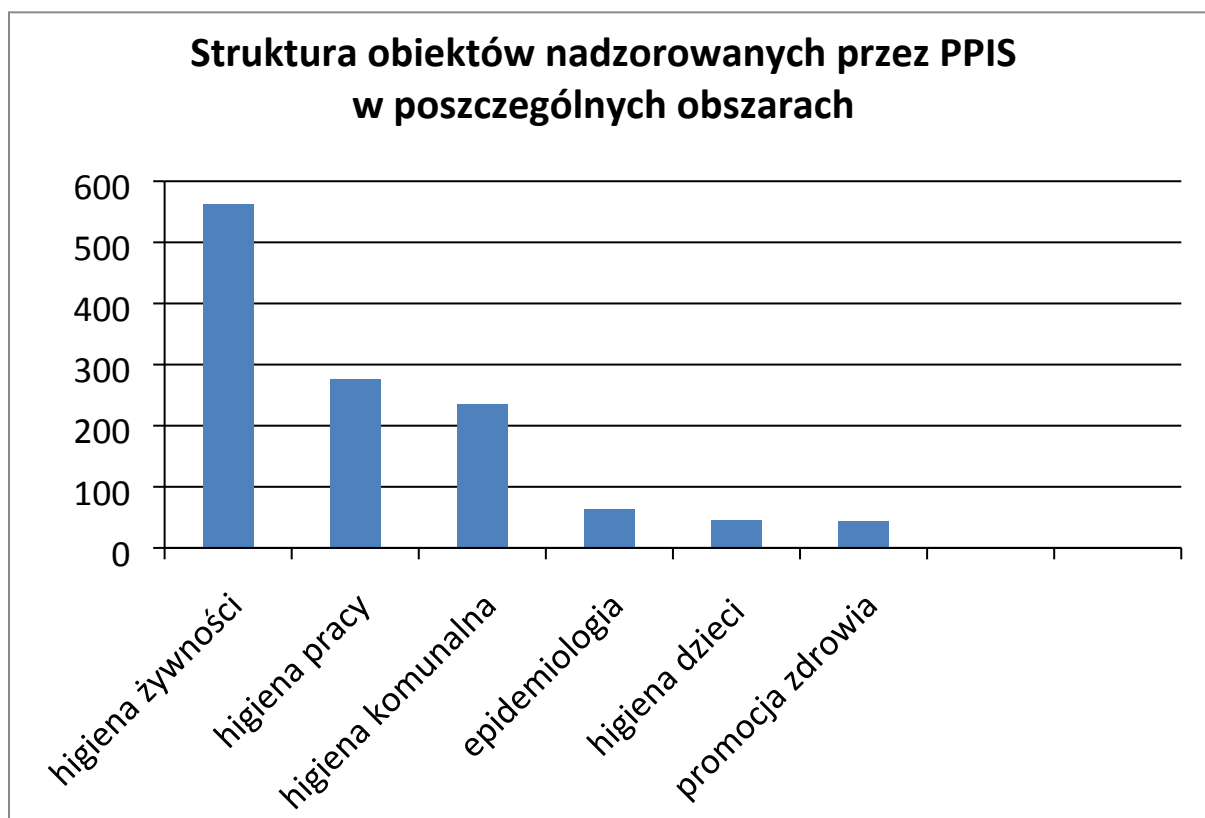
W strukturze PSSE są następujące komórki organizacyjne wykonujące zadania z poszczególnych obszarów:

- Sekcja Epidemiologii
- Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
- Sekcja Higieny Komunalnej
- Sekcja Higieny Pracy
- Stanowisko ds. Promocji Zdrowia
- Stanowisko ds. Nadzoru Zapobiegawczego
- Stanowisko ds. Higieny Dzieci i Młodzieży

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce w 2018 roku nadzorem objętych było 1224 obiektów, w tym:

- 562 w zakresie higieny żywności i żywienia
- 275 w zakresie higieny pracy
- 235 w zakresie higieny komunalnej
- 63 w zakresie epidemiologii
- 45 w zakresie higieny dzieci i młodzieży
- 44 w zakresie promocji zdrowia.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, która wprowadziła zmiany do ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nie nadzorował obiektów, dla których Starostwo Powiatowe w Hajnówce jest organem założycielskim lub prowadzącym. Z dniem 1 stycznia 2010r. zostały one przekazane do bezpośredniego nadzoru Podlaskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Białymstoku jako organowi I instancji.

I. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Celem nadzoru epidemiologicznego jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Szczegółowe zestawienie zachorowań wraz ze współczynnikami zapadalności za 2017 i 2018 rok w powiecie hajnowskim przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 1 Sytuacja epidemiologiczna w latach 2017-2018

Jednostka chorobowa		2017		2018	
		Zachorowania	Współcz. zapadal.	Zachorowania	Współcz. zapadal.
Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	13	29,4	20	45,7
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	-	-	1	2,3
	wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	25	56,6	15	34,3
	inne określone	1	2,3	1	2,3

Ocena stanu sanitarnego powiatu hajnowskiego za rok 2018

	inne nieokreślone	3	6,8	1	2,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		2	30,1	-	-
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe gronkowcowe		1	2,3	-	-
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe u dzieci do lat 2		1	15,0	-	-
Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez rotawirusy	56	126,9	56	128,0
	wywołane przez norowirusy	10	22,7	6	13,7
	inne określone	6	13,6	13	29,7
	nie określone	5	11,3	2	4,5
Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		28	421,1	21	308,4
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem		85	192,5	143	326,9
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2		5	75,2	24	352,4
Tularemia		1	2,3	1	2,3
Jersinioza pozajelitowa		1	2,3	-	-
Mycobakteriozy inne i BNO		-	-	1	2,3
Listerioza		1	2,3	1	2,3
Krzusiec		1	2,3	-	-
Płonica (szkarlatyna)		2	4,5	15	34,3
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	ogółem	3	6,8	9	20,6
	róża	3	6,8	8	18,3
	inna określona i nieokreślona	-	-	1	2,3
Borelioza z Lyme		114	258,2	99	226,3
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		17	38,5	7	16,0
Kleszczowe zapalenie mózgu		25	56,6	16	36,6
Inne wirusowe zapalenie mózgu	nieokreślone	-	-	1	2,3
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	enterowirusowe	-	-	1	2,3
	inne określone i nie określone	-	-	1	2,3
	w innych chorobach objętych MZ-56	1	2,3	-	-
Osipa wietrzna		269	609,3	174	397,8
Różyczka		1	2,3	-	-
Wirusowe zapalenie wątroby	typu B przewlekłe	3	6,8	3	6,9
	typu C wg definicji przypadku - 2014r.	5	11,3	3	6,9
Nowo wykryte zakażenia HIV		1	2,3	-	-
Świnka		3	6,8	-	-
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	ogółem	1	2,3	2	4,6
	posocznica	1	2,3	1	2,3
	inna określona i nieokreślona	-	-	1	2,3
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	w innych chorobach objętych Mz-56	2	4,5	-	-
Zapalenie mózgu inne i nieokreślone		2	4,5	-	-
Grypa	ogółem	2	4,5	12	27,4
	u dzieci w wieku 0-14 lat	-	-	-	-
Gruźlica płuc		5	11,3	3	6,9
RAZEM		705	1597,0	664	1517,9

Zapadalność liczona na 100 tys. ludności

Biegunki u dzieci do lat 2 – zapadalność liczona na 10 tys. i grupę wiekową

Z zebranych danych wynika, że sytuacja epidemiologiczna powiatu hajnowskiego przedstawiała się nieco korzystniej niż w 2017r. Zgłoszonych zostało 664 zachorowań na choroby zakaźne (w 2017r. – 705) oraz 269 podejrzeń i zachorowań na grypę (w 2017r. – 298).

W porównaniu z 2017r. obserwowano zmniejszenie zachorowań na ospę wietrzną, kleszczowe zapalenie mózgu, boreliozę i grypę. W roku sprawozdawczym nie wystąpiły zachorowania na różyczkę, świnkę i krztusiec.

Jednakże wystąpił wzrost zachorowań na salmonelozę, zatrucia pokarmowe, biegunki o prawdopodobnie zakaźnym charakterze oraz płonicę (szkarlatynę).

2. Choroby przenoszone drogą pokarmową

W roku 2018 nie notowano na obszarze powiatu zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome, włośnicę, wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz zatruc jadem kielbasianym.

W 2018 roku wystąpiły 3 ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego:

a) w domu prywatnym w Hajnówce. Czynnikiem etiologicznym zatrucia była *Salmonella Enteritidis*. Osoby zatrudy się podczas pobytu na urlopie na Maderze, prawdopodobnie jajecznicą, zachorowały 2 osoby.

b) w domu prywatnym w Narewce. Czynnikiem etiologicznym była *Salmonella Enteritidis*, prawdopodobnym źródłem zatrucia były jaja kurze z gospodarstwa domowego. Do zakażenia prawdopodobnie doszło przez brak higieny rąk osób przygotowujących posiłki. Zachorowały 2 osoby oraz wykryto 2 nosicieli bezobjawowych.

c) w Internacie Technikum Leśnego w Białowieży. Czynnikiem etiologicznym zatrucia były prawdopodobnie wirusy. Jednakże nie ustalono w/w czynnika, źródła zatrucia, ani nośnika zatrucia. Zachorowało 21 osób.

W roku 2017r. nie wystąpiły ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego.

W roku 2018 w porównaniu z rokiem 2017r. wzrosła o ok. 35% liczba przypadków zatruc pokarmowych pałeczkami *Salmonella*, zachorowało 20 osób, zaś w 2017r. – 13 osób. Przyczyny zachorowań, wywołanych pałeczką *Salmonella* to głównie nie przestrzeganie podstawowych procedur higieny, brak znajomości zasad przechowywania żywności i jej ochrony przed zanieczyszczeniem mikrobiologicznym oraz przygotowywania potraw z udziałem jaj.

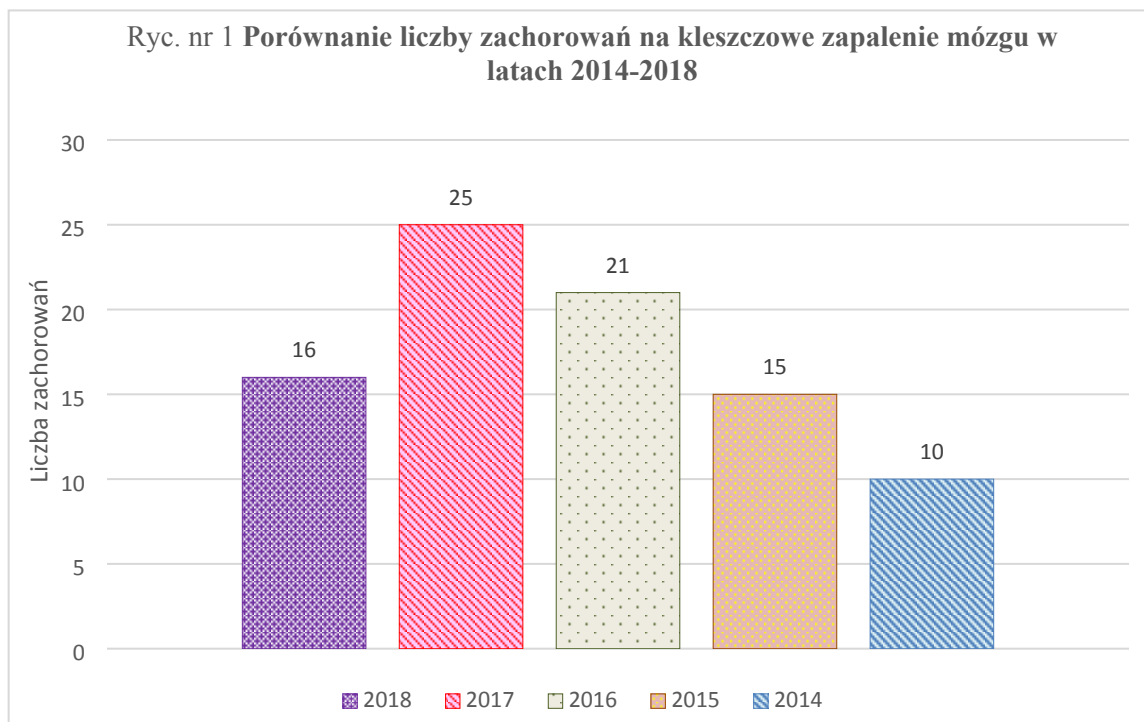
W roku 2018 obserwowano:

- zmniejszenie się liczby bakteryjnych zakażeń jelitowych: ogółem w 2018 – 19 zachorowania, zaś w 2017 – 29. Czynnikiem etiologicznym wywołującym zachorowania były *Clostridium difficile*. W 1 przypadku czynnika etiologicznego nie określono.
- w obu ostatnich latach na podobnym poziomie były wirusowe zakażenia jelitowe – po 77 zachorowań. Czynnikiem etiologicznym wywołującym zachorowania w 2018r. były rotawirusy, norowirusy i adenowirusy, ponadto w 2 przypadkach wirusów nie określono,
- zwiększenie się liczby biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu: w 2018 roku zarejestrowano 143 zachorowania, w 2017r. – 85.

3. Choroby przenoszone przez kleszcze

Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób przenoszonych przez kleszcze – kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozy z Lyme. W 2018r. zmalała zarówno liczba zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu (o ok. 30%) jak i liczba zachorowań na boreliozę z Lyme (o ok. 14%).

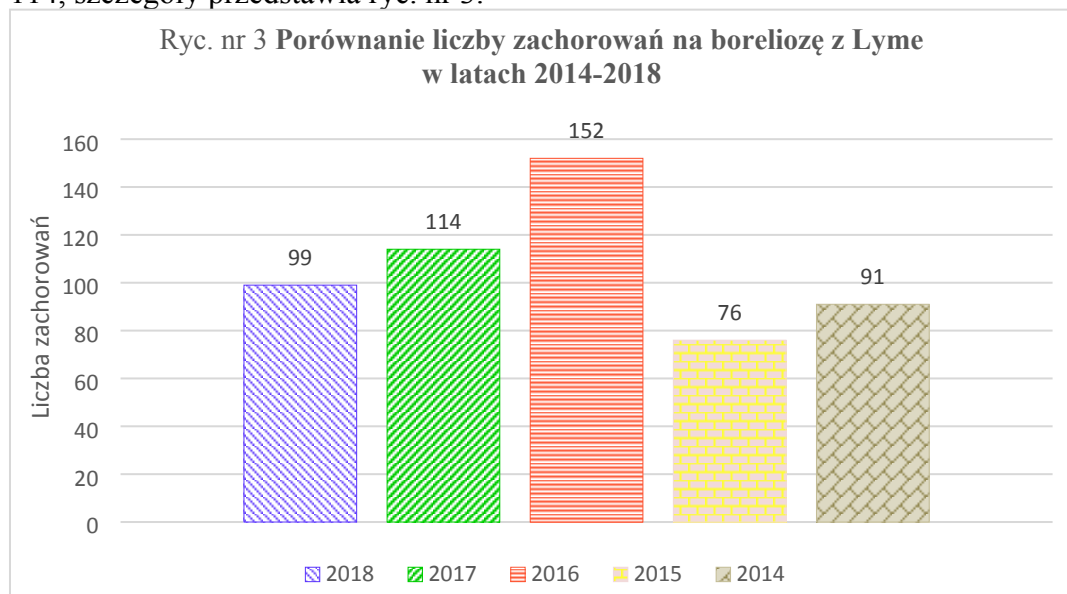
W 2018r. wystąpiło 16 zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu, w 2017r. zachorowało 25 osób – szczegóły przedstawia Ryc. nr 1. Wszystkie przypadki były hospitalizowane. Zachorowała 1 osoba szczepiona p/kleszczowemu zapaleniu mózgu, jednakże od zaszczepienia 2 dawką do zakażenia upłynęło tylko 6 dni. Jedna osoba zmarła.

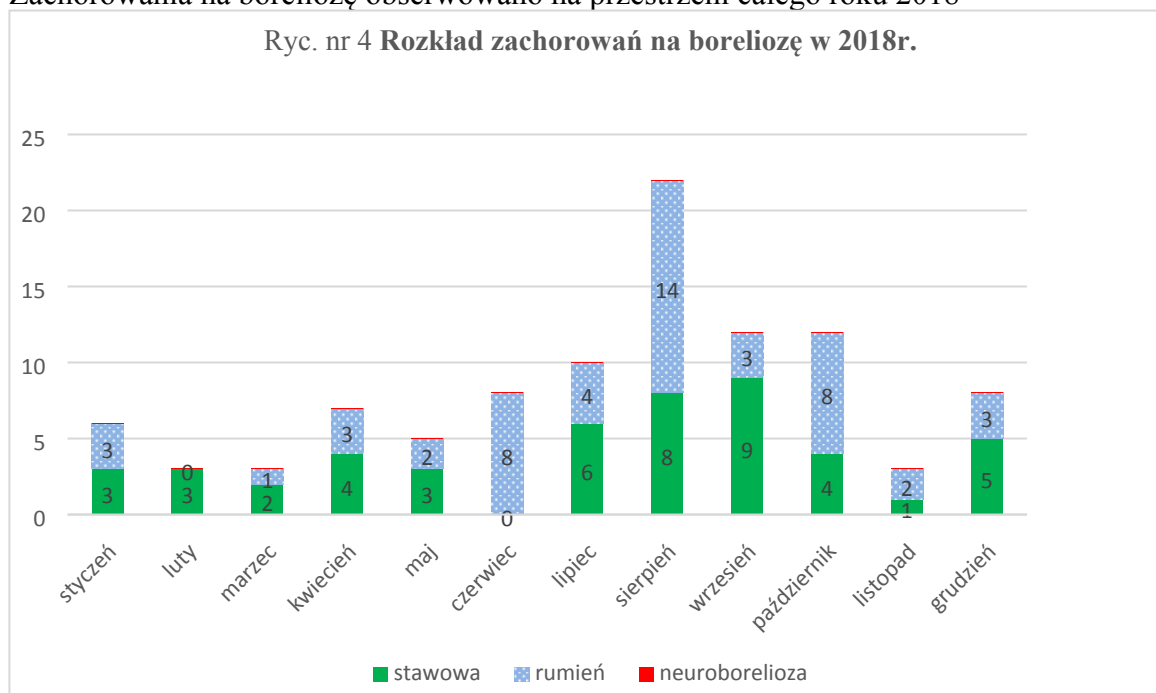
Zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu obserwowano w miesiącu styczniu, od maja do lipca oraz w październiku i listopadzie – szczegóły przedstawia Ryc. nr 2

W 2018r. zarejestrowano 99 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme , zaś w 2017r. - 114, szczegóły przedstawia ryc. nr 3.

Zachorowania na boreliozę obserwowano na przestrzeni całego roku 2018

4. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych

W 2018r. poprawiła się sytuacja zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby i kształtowała się następująco:

- 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B – BNO
- 3 zachorowania na wzv typu C wg definicji z 2014r.

Dla porównania w 2017r. wystąpiły:

- 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu B – BNO
- 5 zachorowań na wzv typu C wg definicji z 2014r.

W 2018r. nie rejestrowano zakażeń wirusem HIV, w 2017r. zarejestrowano 1 zakażenie.

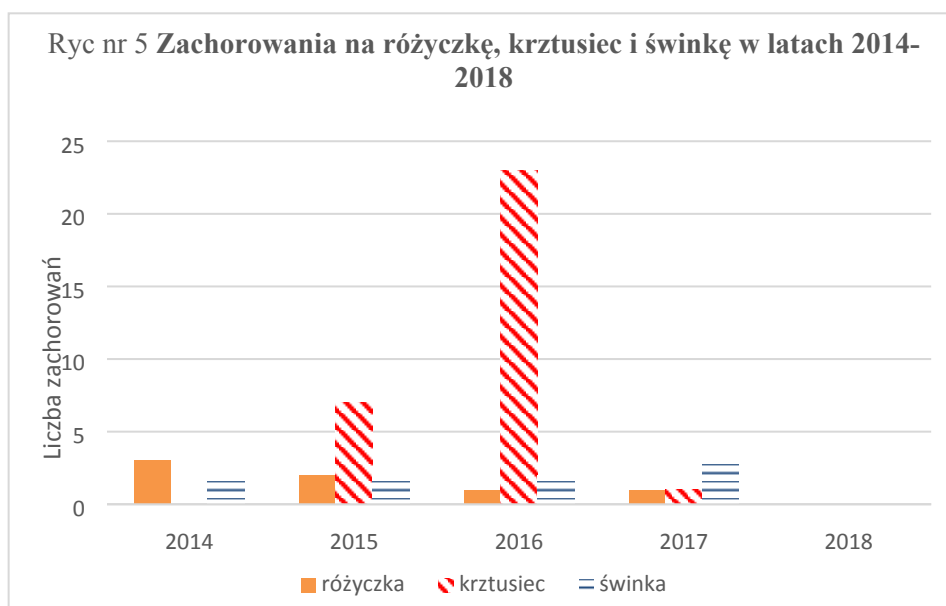
Pomimo szczepień ochronnych p/wzw B nadal rejestrowane są nowe zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Należy jednak zwrócić uwagę, iż obecnie istnieje większe ryzyko zakażenia wirusem HCV niż HBV, gdyż w przypadku wzw typ C brak szczepionki.

Niezmiernie ważnym dla zapobiegania i zwalczania wzw C, podobnie jak wzw B jest przeprowadzanie skutecznej sterylizacji sprzętu medycznego w podmiotach leczniczych, jak i w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, gdzie dokonuje się czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

W celu zwiększenia świadomości populacji na problem zakażeń HCV, w tym pracowników medycznych, zakładów kosmetycznych, fryzjerskich oraz salonów tatuażu, pracownicy systematycznie rozpowszechniają ulotki w tym zakresie jak również prowadzą działania edukacyjne poprzez szkolenia skierowane do różnych grup społeczeństwa.

5. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W roku 2018 podobnie, jak w latach poprzednich nie występowały na obszarze powiatu hajnowskiego zachorowania na błonicę (dyfteryt), tężec, nagminne porażenie dziecięce (polio) i odrę. Nie rejestrowano zachorowań na różyczkę (w 2017r. – 1 zachorowanie), świnkę (w 2017r. – 3 zachorowania), czy krztusiec (w 2017r. – 1 zachorowanie).

6. Inne choroby

W 2018r. wystąpiły:

- 1 przypadek tularemii, w 2017r. również zarejestrowano 1 przypadek,
- 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (1 - posocznica, 1 - zapalenie płuc), w 2017r. rejestrowano 1 przypadek w/w posocznicy,
- 1 zachorowanie na jersiniozę zakażenie jelitowe, w 2017r. wystąpiło 1 zachorowanie na jersiniozę pozajelitową
- 1 zachorowanie na listeriozę, w roku 2017r. również wystąpiło 1 zachorowanie
- 1 przypadek rzeżączki, w 2017r. nie zgłaszano chorób wenerycznych.

W porównaniu do roku ubiegłego o 40% zmniejszyła się liczba zachorowań na zapalenie opon mózgowych i mózgu.

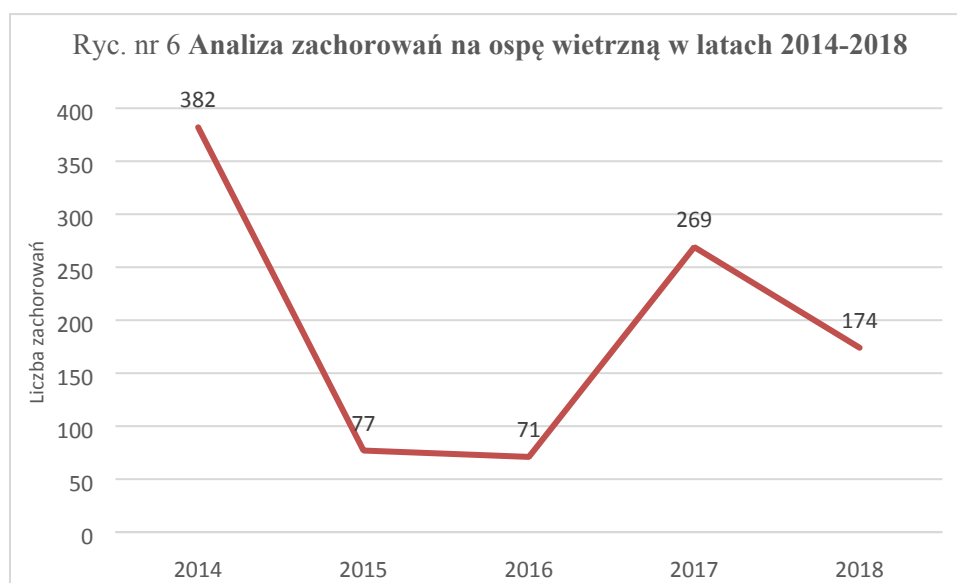
W 2018r. zmniejszyła się również liczba zachorowań na gruźlicę, wystąpiły 3 przypadki. Były to przypadki gruźlicy płuc potwierdzonej bakteriologicznie. W 2017r. zgłoszono 5 przypadków gruźlicy płuc.

W porównaniu do poprzedniego roku liczba przypadków pokąsań przez zwierzęta nieznacznie zmalała - 86 w 2018r., 89 przypadków w 2017r. Wśród 74 przypadków pokąsań przez psy 51 osób zostało pokąsanych przez psy znane, 23 przez psy nieznanne. Ponadto 11 osób zostało pokąsanych przez koty, 1 osoba została pokąsana przez mysz.

W 2018 roku 7 osób zaszczepiono p/wścieklicznie, w tym 5 osób po pokąsaniu przez psa, 1 – po pokąsaniu przez kota, 1 – po pokąsaniu przez mysz. Liczba osób szczepionych w porównaniu do 2017r. znacznie zmniejszyła się (2017r. - 17 osób zaszczepiono p/wścieklicznie).

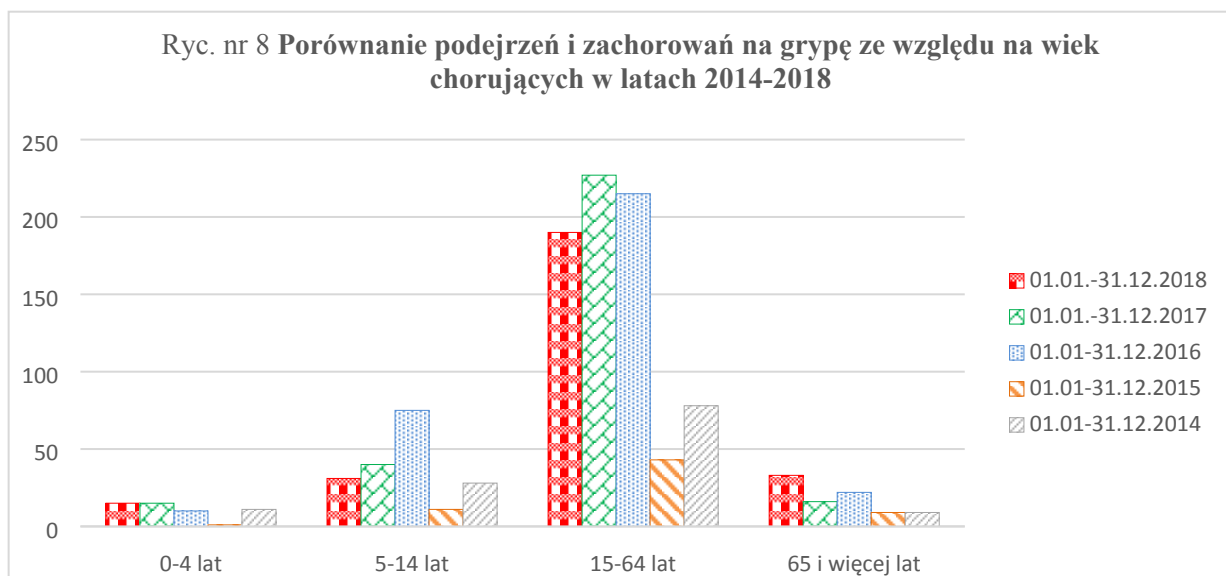
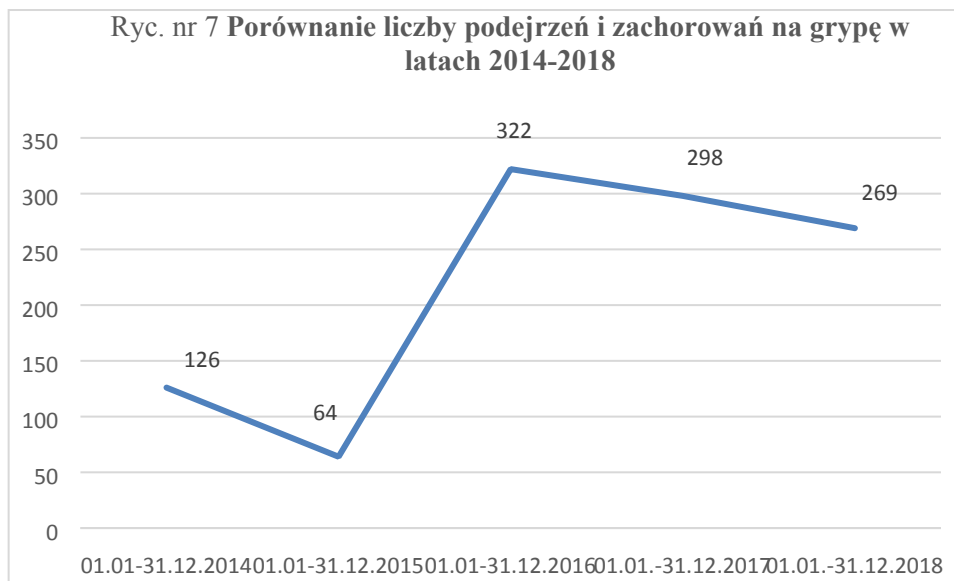
Znacznie poprawiła się sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na ospę wietrzną. W 2018r. zachorowało 174 osób, zaś w roku 2017 - 269. Wśród nich 172 osoby były nieszczepione, 2 były szczepione (1 osoba - 1 dawką, 1 osoba - 2 dawkami).

Choroba ta jest w dalszym ciągu problemem epidemiologicznym ze względu na wielką zaraźliwość oraz małą popularność szczepień ochronnych p/ospie wietrznej. Stąd też liczne zachorowania w skupiskach dzieci tj. w przedszkolach i szkołach podstawowych.

W porównaniu do 2017r. nieznacznie zmniejszyła się liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. W 2018r. zarejestrowano 269 zachorowań, zaś w 2017r. – 298.

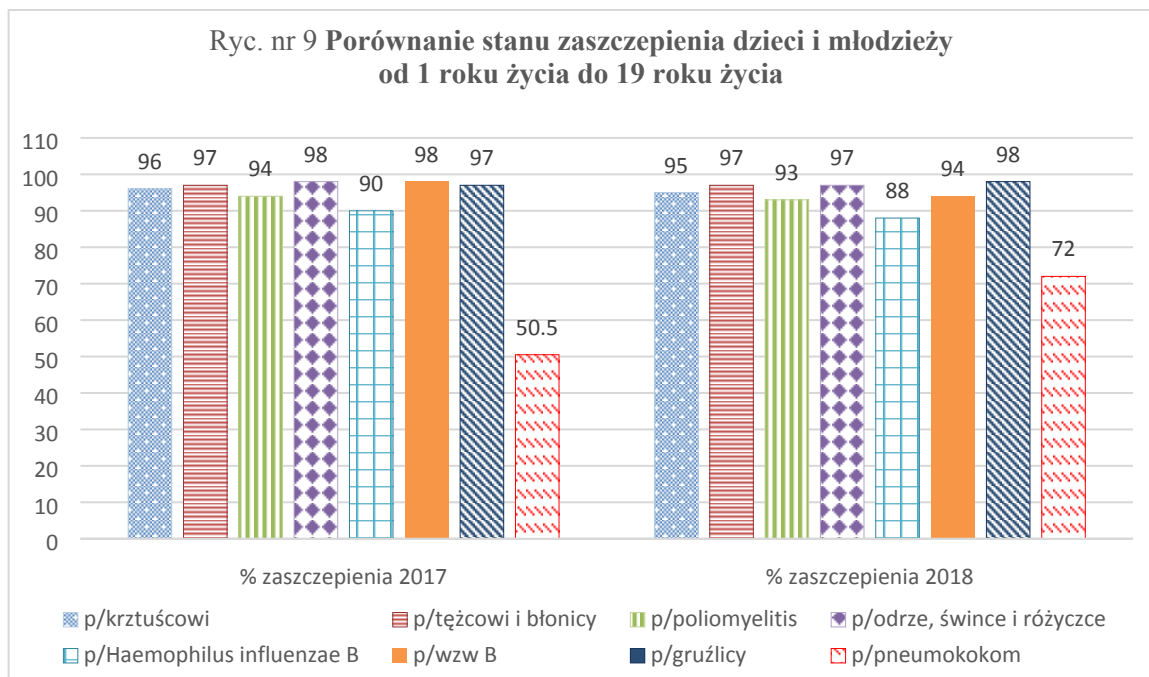
W 2018r. szczepionką p/grypie zaszczepiło się 1689 osób, dla porównania w 2017r. było to 1386. Wzrost liczby zaszczepionych p/grypie prawdopodobnie wiąże się z akcją bezpłatnych szczepień dla osób po 65 roku życia zorganizowaną przez Urząd Miasta w Hajnówce.

Najczęściej zgłaszane są zachorowania i podejrzana zachorowań na grypę w grupie wiekowej 15-64 lat, najrzadziej w grupie wiekowej 0-4 lat.

7. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w 2018r. świadczenia w zakresie szczepień ochronnych prowadziło 7 jednostek organizacyjnych. W w/w jednostkach organizacyjnych szczepienia ochronne były wykonywane w 18 punktach. Wszystkie punkty szczepień były odpowiednio wyposażone w niezbędny sprzęt.

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych nadal utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie, ale stopniowo spada (Ryc. nr 9). W porównaniu do roku 2017 odsetek zaszczepionych dzieci zmniejszył się, wyjątek stanowiły szczepienia p/gruźlicy. Poza istniejącymi p/wskazaniami lekarskimi stałymi i czasowymi, zwiększa się liczba rodziców odmawiających zgody na zaszczepienie dzieci bądź określoną szczepionką – najczęściej przeciw odrze, śwince i różyczce, bądź wszystkim obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

W 2018 liczba rodziców uchylających od obowiązkowych szczepień ochronnych wzrosła o ok. 100% i wynosiła 142 (**dzieci 98**), w 2017 roku było to 68 (**dzieci 50**).

8. Nadzór nad stanem sanitarnym podmiotów leczniczych

a) Ocena stanu sanitarno -technicznego

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nadzorem obejmował 34 podmioty lecznicze (13 przychodni/ośrodków zdrowia, 1 punkt pobrań materiału do badań, 1 zakład rehabilitacji leczniczej, 3 publiczne zakłady opieki zdrowotnej, 1 ambulatorium Aresztu Śledczego, 15 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej SPZOZ w Hajnówce przy szkołach) i 44 praktyki zawodowe (2 indywidualne praktyki lekarskie, 17 indywidualnych praktyk lekarzy dentyków, 13 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 11 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarzy dentyków, 1 grupową praktykę lekarzy dentyków).

W roku 2018 w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 32 podmioty lecznicze oraz 32 praktyki zawodowe.

W 2018r. stwierdzono pogorszenie się stanu sanitarno-technicznego 1 podmiotu. W trakcie kontroli stwierdzono brak właściwie urządzonego ciągu sterylizacyjnego w przychodni stomatologicznej.

b) Nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi

Wśród 79 obiektów nadzorowanych przez PPIS w Hajnówce 54 wytwarzało odpady medyczne. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że postępowanie z odpadami medycznymi było prawidłowe.

c) Ocena procesu dezynfekcji i sterylizacji w obiektach służby zdrowia.

Na podstawie przeprowadzonych w 2018 roku kontroli podmiotów leczniczych w zakresie przestrzegania reżimu p/epidemicznego stwierdzono, że personel zna zasady prowadzenia dezynfekcji bieżącej sprzętu i narzędzi lekarskich roztworami preparatów dezynfekcyjnych. Zaopatrzenie placówek w preparaty dezynfekcyjne było wystarczające, terminy ważności przestrzegane. Odpowiednie procedury zostały opracowane i były przestrzegane.

Wzrosła liczba podmiotów z własnym sterylizatorem z 25 do 26. Osoby odpowiedzialne za procesy sterylizacji przeprowadzają je prawidłowo.

II. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

1. Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

PPIS w Hajnówce nadzorem obejmował **562** zakłady żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym:

- **156 zakładów produkcji** żywności, w tym:
 - 3 automaty do lodów
 - 6 piekarni
 - 2 ciastkarnie
 - 6 przetwórnicy owocowo warzywnych i grzybowych
 - 4 wytwórnie wyrobów cukierniczych
 - 1 wytwórnię koncentratów spożywczych (przypraw i herbatek ziołowych)
 - 134 innych wytwórni żywności (w tym 124 zarejestrowanych gospodarstw rolnych, wśród których 3 zarejestrowały również Rolniczy Handel Detaliczny)
- **251** zakładów obrotu,
- **86** zakładów żywienia zbiorowego otwartego
- **61** zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego
- **3** zakłady produkcji materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- **5** obiektów obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wynikiem prowadzonych działań kontrolnych było wydanie **196** decyzji administracyjnych, w tym **1** zakazującej prowadzenia działalności sklepu spożywczego ze względu na niewłaściwe warunki higieniczno – sanitarne. Za stwierdzone naruszenia przepisów prawa żywnościowego nałożono **16** mandatów karnych na łączną kwotę **2400 zł**.

Ponadto sporządzono 1 wniosek do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku o nałożenie kary pieniężnej z tytułu prowadzenia działalności w zakresie obrotu żywnością bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów .

Łącznie spośród wszystkich obiektów ujętych w rejestrze skontrolowano **240** przeprowadzając **364** kontroli i rekontroli. W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych w 177 obiektach dokonano ich oceny w oparciu o kryteria zawarte w arkuszu oceny zakładu, uwzględniającego kategorie ryzyka. Na podstawie tych ocen jako niezgodne z wymaganiami oceniono **5 obiektów** (2 sklepy spożywcze oraz 3 zakłady żywienia zbiorowego otwartego), co stanowi 2,82 % ogółu ocenionych. Czynnikiem dyskwalifikującym był brak wody bieżącej oraz rażące zaniedbania stanu sanitarnego.

Do najczęściej odnotowywanych nieprawidłowości w zakładach sektora spożywczego skontrolowanych w 2018 roku należały:

- niewłaściwy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń zakładu i jego wyposażenia,
- brak lub nieprawidłowo prowadzona kontrola wewnętrzna oparta o zasady GHP (Dobrej Praktyki Higienicznej) /GMP (Dobrej Praktyki Produkcyjnej) i procedury systemu HACCP (System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli),
- nieprawidłowe warunki przechowywania żywności tj. niezgodnie ze wskazaniami producenta, bez zachowania segregacji asortymentowej, przechowywanie żywności nietrwałej poza urządzeniami chłodniczymi,
- niewłaściwe warunki ekspozycji i sprzedaży środków spożywczych m.in. z narażeniem na zanieczyszczenie ze strony czynników zewnętrznych, w tym klientów,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej, w tym po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- niewystarczające kwalifikacje personelu, brak szkoleń, zwłaszcza personelu nowozatrudnionego,
- brak informacji dla klientów o składnikach środków spożywczych sprzedawanych luzem bez opakowań lub serwowanych potraw, w tym alergenach i substancjach powodujących nietolerancje pokarmowe,
- niezgodności w oznakowaniu środków spożywczych,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- brak badań laboratoryjnych właścicielskich potwierdzających właściwą jakość zdrowotną produkowanych w zakładzie wyrobów z kryteriami mikrobiologicznymi.

We wszystkich przypadkach PPIS w Hajnówce wdrożył stosowne postępowanie administracyjne, celem poprawy stanu sanitarnego zakładów.

2. Podejmowanie działań w ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF)

W 2018 roku pion bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu hajnowskiego podejmował działania w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF). Celem postępowania było wyeliminowanie z rynku niebezpiecznej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością zagrażających zdrowiu ludzi.

PPIS w Hajnówce otrzymywał powiadomienia alarmowe i informacyjne o produktach niebezpiecznych znajdujących się w obrocie handlowym z Krajowego Punktu Kontaktowego w Głównym Inspektoracie Sanitarnym za pośrednictwem PPWIS w Białymstoku, były to np. powiadomienia o:

- stwierdzeniu obecności bakterii *Salmonella* w czekoladzie białej z jagodami oraz w przyprawie: zielu angielskim,
- stwierdzeniu przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości pestycydu w gruszkach oraz grejpfrucie zielonym,
- obecności ciała obcego w produkcie pn.: Precelki Chrupkie oraz w sokach,
- stwierdzenie migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych w produkcie „Łyżka wazowa”.

W każdym przypadku otrzymania powiadomienia o ewentualnej obecności niebezpiecznego produktu w obiektach, niezwłocznie podejmowano działania zmierzające do wycofania takich produktów z obrotu.

W następstwie otrzymanych powiadomień pracownicy pionu bezpieczeństwa żywności przeprowadzili 7 kontroli. W obiektach, które znajdowały się na listach dystrybucji ustalono, że zakłady same wycofywały i zwracały dostawcom w ramach kontroli wewnętrznej pozostały, niesprzedany jeszcze towar.

3. Ocena jakości żywności

Do badań laboratoryjnych w 2018 roku pracownicy pionu bezpieczeństwa żywności i żywienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu hajnowskiego pobierali próbki żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz próbki sanitarne.

Próbki pobierano zgodnie z założeniami „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu na rok 2018” opracowanego na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

Niezależnie od powyższego próbki pobierano także w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej produktu, w przypadku skarg i interwencji konsumentów lub w sytuacji kwestionowania próbek, celem sprawdzenia usunięcia niezgodności i poprawy jakości.

Łącznie na terenie powiatu hajnowskiego pobrano 185 próbek, odpowiednio:

- 168 próbek żywności (z produkcji –21 próbek, z obrotu -140 próbek i z zakładów żywienia -7 próbek),
- 3 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobranych z obrotu,
- 13 próbek sanitarnych (4 z zakładów produkcji i 9 próbek z zakładów żywienia),
- 1 próbkę produktu kosmetycznego ze sklepu kosmetycznego.

Z ogólnej liczby pobranych próbek zakwestionowano 4, tj. 2,16% w (2017- 6,13%), w tym:

- 1 próbkę żywności (orzeszki ziemne z powodu zanieczyszczenia szkodnikami pobrane ze sklepu spożywczego),
- 3 próbki sanitarne, w tym 2 zmiotki w zakładach produkcji żywności (z powodu obecności pozostałości szkodników) oraz 1 wymaz sanitarny z zakładu żywienia zbiorowego zamkniętego (z powodu ponadnormatywnej ogólnej liczby drobnoustrojów).

3.1. Znakowanie żywności

Prawidłowe znakowanie zawierające obowiązkowe informacje na temat żywności, w tym dotyczące substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji służy ochronie zdrowia konsumentów poprzez zapewnienie podstaw do dokonywania świadomych wyborów oraz bezpiecznego stosowania żywności.

Kontrole w zakresie oceny znakowania środków spożywczych dokonano w 193 zakładach żywności i żywienia, w tym w 49 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie, co stanowi 25,3 % wszystkich skontrolowanych obiektów.

We wszystkich przypadkach PPIS w Hajnówce wdrożył stosowne postępowanie administracyjne, celem wyeliminowania z obrotu żywności nieodpowiedniej jakości zdrowotnej lub nieprawidłowo oznakowanej.

4. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Żywnienie zbiorowe zamknięte jest szczególnie istotnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych środowisk (pacjentów szpitali, dzieci w szkołach i przedszkolach, wychowanków domów dziecka, pensjonariuszy domów pomocy społecznej, itp.).

Na powstawanie chorób dietozależnych istotny wpływ ma sposób odżywiania się społeczeństwa, dlatego też nadzór nad prawidłową realizacją żywienia w placówkach jest stałym działaniem prowadzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce znajdowało się **55** zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego objętych nadzorem.

W 2018r. PPIS kontynuował nadzór nad jednostkami systemu oświaty w zakresie spełnienia wymagań przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Na terenie powiatu hajnowskiego w roku 2018 funkcjonowało 16 stołówek szkolnych, 10 stołówek przedszkolnych, 1 stołówka w internacie oraz 6 obiektów z grupy sklepiki szkolne, co daje łączną sumę 33 zakłady, które powinny w swojej działalności przestrzegać wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku.

Z tej liczby w 2018 roku skontrolowano 21 zakładów, w tym nieprawidłowości stwierdzono w 10 zakładach.

Niezgodności dotyczące nieprzestrzegania wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia dotyczyły głównie:

a) w żywieniu dzieci i młodzieży

- brak co najmniej jednej porcji ryby w ciągu tygodnia,
- brak porcji warzyw lub owoców w posiłkach obiadowych,
- brak białka pełnowartościowego,
- stosowanie do produkcji potraw koncentratów spożywczych,
- stosowanie smalcu do smażenia potraw,
- brak w posiłkach odpowiedniej liczby porcji mleka lub produktów mlecznych.

b) w sklepikach szkolnych

- w sprzedaży stwierdzano środki spożywcze niespełniające wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.
Były to środki spożywcze z wysoką zawartością cukru, tłuszczu i soli znacznie przekraczające wartości wskazane rozporządzeniem.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 9 decyzji merytorycznych oraz 7 wystąpień z zaleceniami odnośnie poprawy żywienia. W celu poprawy jakości żywienia PPIS kontynuował również działania edukacyjne w zakresie zasad racjonalnego żywienia poprzez pogadanki z dziećmi, spotkania z rodzicami.

Należy zauważyć, że następuje stopniowa poprawa żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, chociaż nadal utrzymuje się ono na niezadowolającym poziomie. Należy również podkreślić, że podmioty odpowiedzialne za żywienie chętnie współpracują z organami sanitarnymi w zakresie dostosowania żywienia do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia. W związku z powyższym w dalszym ciągu niezbędnym jest prowadzenie działań kontrolnych i edukacyjnych w obszarze racjonalizacji żywienia w zakładach prowadzących żywienie zorganizowane.

III. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

1. Nadzór nad jakością wody .

Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w 2018 roku prowadzono w 18 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia. Ponadto wodę do spożycia mieszkańcom powiatu dostarczały 3 wodociągi spoza powiatu hajnowskiego: wodociąg Orla i gminny Bielsk (powiat bielski) oraz wodociąg Pawły (powiat białostocki), które zaopatrywały 291 osób.

Wodociągi w sposób zbiorowy zaopatrywały 43573 mieszkańców powiatu hajnowskiego, 172 mieszkańców powiatu hajnowskiego korzystało z wody z własnych ujęć.

W 2018r. w ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi organy sanitarne pobrały 49 próbek wody do badań laboratoryjnych, w tym zakwestionowano 3. Prowadzona była również systematyczna kontrola wewnętrzna jakości wody przez właścicieli obiektów wodociągowych i producentów wody, podczas której kwestionowano 7 próbek wody.

W trakcie ubiegłego roku 4498 mieszkańców powiatu hajnowskiego okresowo korzystało z wody o kwestionowanej jakości, co szczegółowo obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2. Wykaz kwestionowanych parametrów wody w ciągu 2018 roku:

L.p	Nazwa kwestionowanego parametru	Nazwa wodociągu, punkt pobrania próbki wody	Liczba ludności	Liczba dni przekroczenia
1.	Jon amonu - 4 próbki	Wodociąg Iwanki – stacja uzdatniania wody	525	303
2.	Żelazo - 1 próbka	Wodociąg Kleszczele II - Stacja uzdatniania wody	598	30
3.	Azotyny - 1 próbka	Wodociąg Kleszczele I - hydrofornia	1091	30
4.	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C - 4 próbki	Wodociąg Iwanki – stacja uzdatniania wody	525	20
		Wodociąg Narew - Makówka nr 69	117	8
		Wodociąg Białowieża - stacja uzdatniania wody - Białowieża ul. Grudkowska 3	2167	34

Na koniec roku 2018 wszyscy mieszkańcy objęci zbiorowym zaopatrzeniem spożywali wodę o przydatnej jakości. Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekontrolowanej jakości wynosiła 172, były to osoby korzystające z własnych studni.

Ponadto w 2018r. zostały zakończone badania w zakresie wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych we wszystkich wodociągach – przekroczeń nie było.

2. Nadzór nad obiektami kąpielowymi:

W 2018r. w powiecie hajnowskim funkcjonowały 3 pływalnie kryte, w tym:

- Park Wodny
- 2 pływalnie przy obiektach hotelarskich (dostępne głównie dla swoich gości) oraz
- w sezonie letnim czynna była odkryta niecka dla dzieci w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Hajnówce.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami oceny wody dokonywane były przez zarządzających pływalniami. Próbki wody pobierano zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami, a sprawozdania z badań były systematycznie przekazywane do PPIS w Hajnówce. Pływalnie były też skontrolowane w ramach nadzoru sanitarnego przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej, podczas którego pobrano do badań 29 próbek wody, w tym zakwestionowano 10.

Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny obiektów kąpielowych zastrzeżeń nie budził. Natomiast we wszystkich obiektach stwierdzano niezgodności w zakresie obowiązujących paramentów wody do kąpieli.

Niezgodności w zakresie wody bezpośrednio w nieckach kąpielowych dotyczyły następujących parametrów:

- mętności, potencjału redox oraz chloru wolnego i związanego oraz chloroformu, stężenie jonów wodoru,
- podwyższenie ogólnej liczby mikroorganizmów inkubowanych w temperaturze 36°C przez 48h, *Pseudomonas aeruginosa*, *Legionella sp*,
- w wodzie z systemu cyrkulacji przekroczenia dotyczyły takich parametrów jak: mętność, ogólna liczba mikroorganizmów, bakterie *Pseudomonas aeruginosa*, chloroform i ΣTHM,
- w jednym obiekcie kąpielowym w natryskach przed wejściem na halę basenową stwierdzano obecność bakterii *Legionella sp*. (skażenie średnie).

W związku z powyższym wydawano decyzje administracyjne nakazujące poprawę jakości wody do obowiązujących norm sanitarnych. Po działaniach naprawczych jakość wody ulegała poprawie. W przypadku stwierdzenia przekroczeń, zarządzający podejmowali działania naprawcze również sami, jeszcze przed wydaniem decyzji PPIS i przeprowadzali badania kontrolne. Często były to przekroczenia jednorazowe i krótkotrwałe.

Nadzorem sanitarnym objęto również nieckę basenową dla dzieci w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Hajnówce, nie spełniającą wymogów pływalni. Właściciel obiektu przed otwarciem sezonu kąpielowego przeprowadził badanie wody pod względem mikrobiologicznym. W ramach nadzoru pobrano do badań 1 próbkę wody - jakość wody w wykonanym zakresie mikrobiologicznym nie budziła zastrzeżeń.

W 2018r. w powiecie hajnowskim nie było zorganizowanych kąpielisk i nie funkcjonowały miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

3. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej

3.1 Nadzór nad stanem sanitarnym miejscowości i obiektów turystycznych

Nadzorem sanitarnym objęto m.in. obiekty hotelarskie (hotele, pokoje gościnne i noclegowe, zajazdy, ośrodki wypoczynkowe, kempingi), parkingi, miejsca rekreacyjne, toalety publiczne, dworce PKP, środki transportu publicznego.

Stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych miejscowości i tras turystycznych nie budził zastrzeżeń. Przed rozpoczęciem sezonu turystycznego drogi dojazdowe do miejscowości turystycznych były sprzątane przez zarządców dróg.

W powiecie hajnowskim brak jest typowych ustępów publicznych. Przy obiektach użyteczności publicznej i obiektach związanych z obsługą ruchu turystycznego zapewnione były ustępy ogólnodostępne lub kabiny sanitarne typu TOI-TOI. Na terenie miasta Hajnówka zostały zapewnione 3 kabiny sanitarne w miejscach o największych skupiskach ludzi.

W analizowanym okresie skontrolowano 38 obiektów. Stan sanitarny większości obiektów zastrzeżeń nie budził.

W pojedynczych obiektach stwierdzano:

- niewłaściwy stan techniczny ścian w pomieszczeniu z natryskami (przybrudzenia, odpryski farby),
- pękniętą glazurę na ścianie w łazience oraz brak środków dezynfekcyjnych, co skutkowało niedostateczną dezynfekcją pomieszczeń i urządzeń sanitarno-higienicznych,
- nieznacznie przybrudzone ściany i sufity w pomieszczeniach,
- nieprawidłowe warunki przechowywania bielizny czystej.

Właściciele obiektów w krótkim czasie usuwali stwierdzone nieprawidłowości i informowali o wykonaniu zaleceń pokontrolnych PPIS, w związku z czym postępowanie administracyjne zakończono decyzjami umarzającymi.

Przed sezonem turystycznym wystosowano do właścicieli obiektów noclegowych wystąpienia dotyczące występowania bakterii *Legionella sp.* w wodzie ciepłej oraz obowiązku badania ciepłej wody użytkowej w powyższym zakresie. Badania wykonane zostały w ramach kontroli wewnętrznej w 5 obiektach – wyniki badań bez zastrzeżeń.

3.2 Nadzór nad świadczeniem usług w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej

W 2018r. skontrolowano 13 zakładów prowadzących działalność usługową w zakresie regeneracji, pielęgnacji, upiększania włosów i ciała (7 zakładów fryzjerskich, 3 gabinety kosmetyczne, 1 obiekt fryzjersko-kosmetyczny oraz 2 gabinety odnowy biologicznej, w tym solarium).

Postępowanie z narzędziami i bielizną w skontrolowanych obiektach było prawidłowe. W gabinetach kosmetycznych do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanki używane były narzędzia sterylizowane. Stosowane środki kosmetyczne i dezynfekcyjne oznakowane były prawidłowo. Zaopatrzenie w czyste narzędzia i bieliznę oraz środki dezynfekcyjne było dobre. Podczas kontroli solarium zwrócono również uwagę na prawidłowość oznakowania obiektu o zakazie korzystania z solarium przez osoby poniżej 18 roku życia oraz treść informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium.

3.3 Nadzór nad stanem sanitarnym innych obiektów użyteczności publicznej

W tej grupie obiektów skontrolowano placówki zapewniające całodobową opiekę dla osób starszych, cmentarze, areszt śledczy, targowisko, apteki, stacje paliw, obiekty sportowe, studnię parafialną „Krynoczka”.

Również w tej grupie obiektów nieprawidłowości stwierdzano tylko w pojedynczych przypadkach, które dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu.

W jednym z domów zapewniającym całodobową opiekę dla osób starszych w wyniku przeprowadzonych badań wody ciepłej w zakresie występowania bakterii *Legionella sp.* stwierdzono ponadnormatywną ilość tych bakterii (skażenie średnie), w krótkim czasie poprawiono jakość wody ciepłej.

IV. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

1. Ocena warunków higieniczno-sanitarnych zakładów

W roku 2018 nadzorem sanitarnym pod kątem higieny pracy objęto 103 zakłady pracy spośród 275 będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy. W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych jest 5122 osób.

W zakładach pracy występuje szereg czynników szkodliwych dla zdrowia. Są to czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne. Niektóre z nich wykazują właściwości rakotwórcze. Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych wynosi 3111.

Sytuację epidemiologiczną w zakresie narażeń zawodowych na podstawie wybranych czynników szkodliwych dla zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli. Przedstawione dane uzyskano w wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych oraz na podstawie badań środowiska pracy.

Tabela Nr 3.

Lp.	Nazwa czynnika szkodliwego dla zdrowia	Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych dla zdrowia			Liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia		
		Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
1	Hałas	2392	2479	2441	54	175	177
2.	Drgania działające na kończyny górne	343	476	426	-	-	-
3.	Drgania o ogólnym działaniu na organizm człowieka	370	412	439	-	-	-
4.	Pył drewna z wyjątkiem drewna dębu i buku	597	677	689	-	-	-
6.	Pył drewna twardego	199	180	162	-	-	-
7.	Pył o zawartości do 2% krzemionki	235	211	332	-	-	-
8.	Pył przemysłowe o zawartości od 2% do 50% krzemionki	46	52	57	-	-	-
9	Pyły węgla kamiennego i brunatnego	87	98	12	-	-	-
10.	Rozpuszczalniki organiczne	75	45	85	-	-	-
11.	Dymy spawalnicze	167	150	217	-	1	-
12	Promieniowanie optyczne	167	146	209	13	13	13

Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2016r. stanowiła 61%, w 2017r. – 60%, **zaś w 2018r.- 60,7%**.

Natomiast liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach i natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2016r. stanowiła 1,3%, w 2017r. – 3,7%, **w 2018r. – 3,7%**.

W 2018 roku 177 pracowników było narażonych na ponadnormatywny hałas, jest to zdecydowana większość wszystkich osób narażonych. Przekroczenia norm hałasu wynikają z profilu działalności firm, gdzie technologia wymaga używania głośnych maszyn.

Wystąpiły także przekroczenia normatywów higienicznych na promieniowanie optyczne podczas spawania, przy czym takie badania przeprowadza się w dwóch wariantach: bez ochron i za ochronami. W przypadku badań bez ochron przekroczenia normatywów są duże, natomiast za ochronami brak jest przekroczeń. W trakcie kontroli stanowisk spawalniczych nie stwierdzono, aby pracownicy podczas pracy nie stosowali ochron osobistych. Dodatkowo można stwierdzić, iż stosowane ochrony posiadają wszelkie wymagane świadectwa jakości, a pracodawcy zapewniają ich odpowiednią ilość.

Na stwierdzone podczas kontroli przekroczenia normatywów higienicznych na stanowiskach pracy wydawano decyzje nakazujące obniżenie parametrów czynników szkodliwych i zapewnienie właściwych ochron osobistych (nauszniki przeciwhałasowe, maseczki ochronne) oraz monitorowanie stanu zdrowia narażonych pracowników przez lekarza medycyny pracy i inne.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie higieny pracy:

- brak aktualnych badań środowiskowych,
- zły stan techniczny pomieszczeń.

W 2018r. skontrolowano 23 obiekty, w których występują substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W skontrolowanych zakładach ogółem pracuje 516 osoby, w tym w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi pracuje 300 osób. Liczba osób pracujących z poszczególnymi czynnikami rakotwórczymi:

- kreozot, olej płuczkowy – 40 osób
- benzen-10
- promieniowanie jonizujące –60 osób
- niskowrząca benzyna niespecyfikowana – 35 osób
- prace związane z narażeniem na pył drewna twardego takiego jak dąb i buk – 162 osoby
- azbest –3 osoby.

W ewidencji pionu higieny pracy znajduje się 1 zakład zatrudniający pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest.

2. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin

✓ Obiekty wprowadzające do obrotu chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajdują się 45 obiekty zajmujące się obrotem substancjami chemicznymi i ich mieszaninami. Są to hurtownice lub detaliści wprowadzający do obrotu głównie preparaty chemii budowlanej i artykuły motoryzacyjne. Skontrolowano 20 obiektów z ww. grupy, naruszeń nie stwierdzono.

✓ Obiekty stosujące chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 69 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym skontrolowano 48. Podczas kontroli w 1 obiekcie stwierdzono niewłaściwe znakowanie substancji chemicznych, a w 3 obiektach brak prawidłowych kart charakterystyki niebezpiecznych substancji chemicznych.

3. Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 10 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. W obrocie znajduje się aceton oraz toluen w postaci czystej i jako domieszki farb, lakierów i innych preparatów chemii budowlanej. Brak jest obiektów zajmujących się obrotem prekursorami kategorii 2.

W 2018 roku skontrolowano 5 obiektów wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

4. Ocena w zakresie nadzoru na produktami biobójczymi

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 26 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W obrocie znajdują się główne preparaty owadobójcze, gryzoniobójcze, grzybobójcze, impregnaty do drewna oraz repelenty odstrasżające owady. Skontrolowano 8 obiektów, nie stwierdzano nieprawidłowości.

5. Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych

W roku 2018 wydano 8 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych. Stwierdzono 7 przypadków boreliozy i 1 przypadek pylicy płuc. Sytuacja w zakresie chorób zawodowych na przestrzeni 3 ostatnich lat przedstawia się następująco.

Tabela nr 4. Wykaz chorób zawodowych

Jednostka chorobowa	Liczba stwierdzonych chorób w latach		
	2016	2017	2018
1. Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	1	2	-
2. Borelioza	1	2	7
3. Pylica płuc, pylica spawacza	-	-	1
Razem	2	4	8

W ostatnich latach stwierdza się głównie choroby wywołane przez zarażone kleszcze. Są to przypadki zachorowań wśród grupy ryzyka, głównie u pracowników leśnych oraz u rolników indywidualnych.

Powiat hajnowski położony jest na terenie endemicznego występowania kleszczy zarażonych bakterią *Borrelia burgdorferi*. Wykrywalność boreliozy jest wysoka z powodu coraz większego zaangażowania pracodawców w ochronę zdrowia pracowników narażonych na kleszcze, coraz większa grupa pracowników narażonych na kleszcze poddawana jest badaniom przesiewowym w kierunku boreliozy.

6. Nadzór nad środkami zastępczymi (tzw. dopalaczami)

Minimalizacja zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne jest jednym z celów organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Środki zastępcze to produkty zawierające co najmniej jedną nową substancję psychoaktywną lub inną o podobnym działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, które mogą być użyte zamiast lub w takim samym celu jak środek odurzający lub substancja psychotropowa. W Polsce obowiązuje zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych na podstawie art. 44b ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Do PSSE w Hajnówce wpłynęły 3 sprawy z Policji i Prokuratury, które dotyczyły zabezpieczonych dopalaczy u osób prywatnych. Sprawy przekazano w celu prowadzenia dalszych postępowań administracyjnych w zakresie zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych. W trakcie postępowania ustalono, że były to niewielkie ilości użyte wyłącznie do celów osobistych. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce wydał 3 decyzje umarzające w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W 2018r. organy sanitarne nie stwierdziły, jak również nie wpłynęły informacje o sprzedaży środków zastępczych w punktach sprzedaży na terenie powiatu hajnowskiego.

W związku z ogromnym niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia jakie niosą ze sobą zatrucia środkami zastępczymi, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzają działania profilaktyczne mające na celu ograniczenie używania substancji psychoaktywnych.

V. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych

W 2018 roku w tej grupie obiektów nadzorem sanitarnym objęto:

- 1 żłobek, 1 klub dziecięcy,
 - 9 przedszkoli i 2 punkty przedszkolne,
 - 11 szkół podstawowych,
 - 1 liceum,
 - 1 technikum,
 - 3 zespoły szkolno- przedszkolne w tym: 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe,
 - 1 internat,
 - 1 placówkę pracy pozaszkolnej,
 - 1 szkołę wyższą /Zamiejscowy Wydział Leśny Politechniki Białostockiej w Hajnówce/,
 - Szkolne Schronisko Młodzieżowe Sezonowe,
- a także 7 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

W skontrolowanych obiektach, podobnie jak w roku poprzednim, nie stwierdzono obiektów nieprzystosowanych do prowadzenia swojej działalności. Nie stwierdzono też budynków w złym stanie higieniczno - sanitarnym bądź technicznym.

Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu sieciowego, zapewniono ciepłą wodę do utrzymania higieny osobistej oraz ubikacje wewnętrzne. We wszystkich placówkach wymagane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały zachowane.

Wszystkie placówki podłączone są do sieci kanalizacyjnej.

Mając na uwadze poprawę warunków higieniczno-sanitarnych i technicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych pion HDM w 2018 roku wydał 5 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, wykonano natomiast zalecenia z 11 decyzji, w tym 6 wydanych w latach ubiegłych. W związku z tym odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych ponieważ:

- przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i /lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg,
- wymieniono w niektórych szkołach stolarkę okienną i/lub drzwiową,
- przeprowadzono remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń lub wymiana urządzeń sanitarnych).

2. Higiena procesów nauczania

Warunki higieny procesów nauczania charakteryzują następujące elementy:

- wyposażenie sal zabaw/ lekcyjnych w meble dostosowane do wzrostu uczniów,
- ułożenie tygodniowych rozkładów zajęć.

• Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci

We wszystkich przedszkolach oraz szkołach podstawowych sprawdzono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów. Skontrolowano ogółem 726 stanowisk pracy przedszkolaków i uczniów w 54 oddziałach.

Tylko w pojedynczych przypadkach dzieci zajmowały stanowiska niedostosowane do ich wzrostu, ale jeszcze w trakcie kontroli przesiadły się zajmując odpowiednie dla nich stanowiska.

• Higieniczna ocena rozkładu zajęć

We wszystkich szkołach dokonano oceny higienicznej tygodniowych rozkładów zajęć. Oceniono tygodniowy rozkład zajęć w 112 oddziałach (106 oddziałów w szkołach podstawowych i 6 w szkołach ponadgimnazjalnych). Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego rozkład zajęć nie budził zastrzeżeń.

3. Dożywianie w szkołach

Ze względu na długi okres pobytu dzieci w szkole, często wydłużony czas dojazdu, spożywanie posiłku w szkole staje się koniecznością. W 2018 roku wszystkie szkoły zapewniły uczniom możliwość korzystania z gorącego posiłku. W 1 szkole - w Liceum Ogólnokształcącym ZDZ w Hajnówce, uczniowie nie mieli możliwości spożycia gorącego posiłku na terenie swojej placówki. Uczniowie tej szkoły, podobnie jak w roku ubiegłym, chodzili na obiady do Zespołu Szkół Ogólnokształcących.

Do 4 szkół, podobnie jak w roku poprzednim, obiady dowożono z innych placówek. Z obiadów dowożonych korzystali uczniowie 4 szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa w Orzeszkowie, Szkoła Podstawowa w Nowokorninie, Szkoła Podstawowa Nr 3 w Hajnówce, Szkoła Podstawowa Nr 4 w Hajnówce). W 2018r. dowożono do tych szkół 318 obiadów.

Z obiadów korzystało ogółem 1908 uczniów wszystkich szkół z ponadpodstawowymi łącznie na 2906 uczęszczających do tych szkół (65,66 %), w tym 535 obiadów było finansowanych całkowicie przez MOPS i GOPS, co stanowi 18,4 % wszystkich spożywanych obiadów .

Tabela 5. Dożywianie uczniów we wszystkich rodzajach szkół w latach 2016-2018.

Lata	Liczba dzieci w szkołach	Liczba szkół	Liczba Szkół z obiadaniami	Razem obiady	Obiady refundowane
2016	3133	16	16	1986/63,3%	757/ 38,1%
2017	3050	16	16	1892 62,0%	661 34,9%
2018	2906	16	16	1908 65,65%	535 28,03%

Zwiększa się nieznacznie liczba spożywanych obiadów w szkołach na terenie powiatu. W 2016r. obiady spożywało 63,3% uczniów uczęszczających do szkół, w 2017r. 62,0%, a w **2018r. 65,65%** .

Zmniejszyła się natomiast liczba obiadów refundowanych.

4. Ocena wagi tornistrów szkolnych

Przeprowadzono pomiary masy ciała uczniów i ich tornistrów/plecaków szkolnych w 2 szkołach na terenie powiatu hajnowskiego (Szkoła Podstawowa Nr 2 w Hajnówce i Szkoła Podstawowa w Narwi). Przebadano 447 uczniów w 34 oddziałach w obu szkołach.

W wyniku dokonanych pomiarów ustalono, że ciężar plecaków/ tornistrów w 247 przypadkach przekraczał 10% masy ciała ucznia. W związku z tym sporządzono wystąpienia do ocenianych szkół z prośbą o podjęcie działań naprawczych polegających na szeroko zakrojonej akcji edukacyjnej prowadzonej wśród dzieci i młodzieży w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

5. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Infrastruktura do zajęć wychowania fizycznego w stosunku do roku 2017 nie zmieniła się znacznie. Przeprowadzono tylko remonty bieżące sal gimnastycznych/bloków sportowych i korytarzy w blokach sportowych polegające na malowaniu części pomieszczeń i/lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg .

W 1 szkole będącej pod nadzorem PPIS w Hajnówce podobnie jak w roku ubiegłym (Szkoła Podstawowa Nr 3 w Hajnówce – 113 dzieci) uczniowie nadal nie mają możliwości korzystania z sali gimnastycznej w placówce bądź bliskim jej sąsiedztwie i ćwiczą na korytarzach szkolnych. Zajęcia w-f odbywają też na basenie Parku Wodnego w Hajnówce (2 godziny tygodniowo).

Szkoły nie posiadające boisk sportowych (Zespół Szkół w Kleszczelach i Zespół Szkolno – Przedszkolny w Białowieży) posiadają bloki sportowe z dużą salą gimnastyczną i rekreacyjno-zastępczą oraz mają możliwość korzystania z boisk gminnych.

6. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach

W gabinetach była zapewniona tylko opieka pielęgniarska. Ze względu na zaniechanie wykonywania szczepień w szkołach nie zapewniono opieki lekarza podstawowej opieki.

VI. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach, w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powodowały one zagrożenia i uciążliwości dla zdrowia ludzi. Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce zajął w różnych sprawach 61 stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w tym dotyczących:

- opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (29),
- opinii uzgadniającej dokumentację projektową pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (6),
- opinii w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym (9),
- opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (2),
- opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (1),
- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (5).

VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

Działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2018 roku, podobnie jak i w poprzednich latach, koncentrowały się na wdrażaniu i realizacji interwencji programowych i nieprogramowych wynikających z wytyczonych kierunków działań przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Narodowego Programu Zdrowia, wskazań Światowej Organizacji Zdrowia oraz sytuacji epidemiologicznej powiatu hajnowskiego.

Podejmowane działania dotyczyły następujących zagadnień:

- promocji zdrowego stylu życia,
- profilaktyki chorób wynikających z niewłaściwego odżywiania się i niewystarczającej aktywności fizycznej,
- profilaktyki nowotworowej,
- profilaktyki tytoniowej,
- profilaktyki HIV/AIDS,
- profilaktyki uzależnienia od środków psychoaktywnych,
- profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze,
- profilaktyki chorób nowotworowych,
- profilaktyki chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek,
- higieny jamy ustnej, osobistej i otoczenia.

Adresatami programów, akcji i innych przedsięwzięć prozdrowotnych byli:

- nauczyciele, szkolni i przedszkolni, pedagodzy szkolni,
- pracownicy służby zdrowia – lekarze, pielęgniarki,
- dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym,
- młodzież szkół podstawowych, klas gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży,
- kobiety w wieku prokreacyjnym,
- uczestnicy i opiekunowie wypoczynku letniego i zimowego,
- przedstawiciele lokalnych mass mediów,
- ogół społeczeństwa.

W zakładach opieki zdrowotnej zadania prozdrowotne realizowane są poprzez zapobieganie i profilaktykę chorób podczas rutynowej pracy lekarzy i pielęgniarek (rozmowy uświadamiające, instruktaże, pokazy, rozdawnictwo, formy wizualne). Każda placówka realizuje działania wynikające z jej specyfiki i potrzeb, a także z aktualnych zagadnień epidemiologicznych powiatu i sytuacji ogólnokrajowej.

Wszystkie placówki nauczania i wychowania prowadzą prozdrowotną edukację dzieci i młodzieży. Odbywa się ona poprzez realizację programu nauczania, akcje i imprezy prozdrowotne, festyny rodzinne integrujące całe środowisko szkolne i rodziców. Zagadnienia z zakresu wychowania zdrowotnego są ujmowane szczegółowo w programach profilaktycznych i wychowawczych opracowywanych przez wszystkie placówki.

Dużym zainteresowaniem cieszą się zdrowotne programy przeznaczone dla dzieci i młodzieży w określonym wieku, dotyczące uzależnień, higieny, profilaktyki chorób, zdrowia psychicznego. Szkoły i przedszkola współpracują z Policją, Strażą Pożarną, PSSE w trakcie wdrażania powyższych programów, wspólnych akcji prozdrowotnych, szkoleń nauczycieli, pedagogizacji rodziców.

Na terenie powiatu w 2018r. realizowane były kolejne edycje programów edukacyjnych polecanych i koordynowanych przez PSSE:

- „**Różowa wstążeczka**” – program profilaktyki raka piersi, przeznaczony dla dziewcząt szkół ponadgimnazjalnych i pacjentek Oddziału Położniczo-Ginekologicznego SP ZOZ w Hajnówce.
- „**Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży**” – program profilaktyki chorób odkleszczowych (boreliozy i kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu) przeznaczony dla klas II gimnazjalnych.
- „**Radosny uśmiech, radosna przyszłość**” – edukacja na temat profilaktyki próchnicy zębów skierowana do uczniów klas I-III szkół podstawowych.
- „**Trzymaj Formę**” – program realizowany w ramach ogólnoeuropejskiego projektu dotyczącego profilaktyki chorób dietozależnych, propagujący zbilansowaną dietę i aktywność fizyczną.
- „**Czyste powietrze wokół nas**” – program edukacji antytytoniowej dzieci przedszkolnych i ich rodziców, zwracający szczególną uwagę na szkodliwość biernego palenia tytoniu.
- „**Nie pal przy mnie, proszę**” – program edukacji antytytoniowej skierowany do uczniów i rodziców klas I – III szkół podstawowych.

- „**Znajdź właściwe rozwiązanie**” – program edukacji antytytoniowej obejmujący zasięgiem klasy V-VI szkół podstawowych i uczniów klas gimnazjalnych oraz ich rodziców.
- „**Bieg po zdrowie**” program edukacji antytytoniowej skierowany do uczniów klas IV szkół podstawowych i ich rodziców.
- Program „**Moje dziecko idzie do szkoły**” – skierowany do dzieci 6-letnich oraz ich rodziców.
- Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od tytoniu, alkoholu i innych środków psychoaktywnych skierowany do kobiet w wieku prokreacyjnym
- „**ARS, czyli jak dbać o miłość**” program dotyczący uzależnień, przeznaczony dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych.
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS.
- Podlaski program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych.
- Program profilaktyczny „**Mam wybór...wybieram rozsądek**” dotyczący profilaktyki uzależnień realizowany z Komendą Powiatową Policji w Hajnówce.

W 2018 roku zostały przeprowadzone następujące interwencje nieprogramowe i akcje prozdrowotne organizowane lub współorganizowane przez PSSE:

- „**Zimowa szkoła bezpieczeństwa**”, „**Letnia szkoła bezpieczeństwa**” – skierowane do uczestników i opiekunów letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży, realizowane wspólnie z Komendą Powiatową Policji i Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
- **Akcja Światowego Dnia Zdrowia** pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”.
- **Światowy Dzień bez Papierosa i Światowy Dzień Rzucania Palenia** skierowane do ogółu społeczeństwa, realizowane wśród pacjentów w zakładach opieki zdrowotnej i uczniów wszystkich szkół w powiecie.
- Powiatowy etap **Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS** dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- **Powiatowy konkurs wiedzy „Czy palenie szkodzi?...”** organizowany ze Starostwem Powiatowym skierowany do uczniów gimnazjów..
- Akcje związane z profilaktyką nikotynową, alkoholową i używania dopalaczy w szkołach ponadgimnazjalnych.
- Stoisko zorganizowane z Policją i Starostwem Powiatowym podczas Pikniku Rodzinnego w amfiteatrze miejskim.
- Edukacja młodzieży w Liceum Ogólnokształcącym przy ZDZ w Hajnówce na temat HIV/AIDS, WZW typu B i C.
- Spotkania edukacyjne w ramach profilaktyki dopalaczy.
- Promowanie racjonalnego żywienia, zdrowego stylu życia, szczepień ochronnych, profilaktyka grypy, profilaktyka wszawicy – spotkania z uczniami i rodzicami.

VIII. ROZPATRYWANIE SKARG, WNIOSKÓW, INTERWENCJI OD LUDNOŚCI

Od mieszkańców powiatu hajnowskiego w 2018 roku wpłynęły **33** interwencje (w 2017r. -23), w tym:

- ✓ 22 interwencji dotyczących niewłaściwej jakości żywności i żywienia oraz nieprzestrzegania warunków sanitarnych w zakładach żywności i żywienia,
- ✓ 8 interwencji z zakresu higieny komunalnej (nieprawidłowego stanu sanitarnego posesji i obiektów użyteczności publicznej, uciążliwości odorowych)
- ✓ 3 interwencje w zakresie higieny dzieci i młodzieży (występowanie wszawicy u dzieci w szkołach, rozpoczęcie zajęć dzieci w przedszkolu przy jednocześnie trwającym remoncie w placówce).

W wyniku przeprowadzonych kontroli 16 interwencji uznano za uzasadnione lub częściowo uzasadnione, zaś 3 przekazano do załatwienia innym organom zgodnie z ich właściwością. Natomiast pozostałe uznano jako nieuzasadnione.

IX. PODSUMOWANIE

Tabela 6. Podstawowe dane liczbowe z działalności nadzorczej w 2018r.

Rok	2017	2018
Liczba obiektów w ewidencji PPIS	1252	1224
Liczba obiektów skontrolowanych	524	575
w tym liczba obiektów, w których stwierdzono niezgodności	93 (17,75%)	118(20,52%)
Liczba przeprowadzonych kontroli (bez dochodzeń epidemiologicznych)	711	717
Liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych	328	378
Liczba wydanych decyzji merytorycznych ogółem	201	194
Liczba wystąpień pokontrolnych ogółem	43	65
Liczba wydanych opinii, decyzji, uzgodnień i innych spraw z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	64	61
Liczba i kwota nałożonych mandatów	15/2100	16/2400zł
Liczba pobranych próbek do badań laboratoryjnych (w tym: wody, żywności, materiału biologicznego, kosmetyków)	347	404
Liczba postanowień o zabezpieczeniu środków spożywczych o niewłaściwej jakości	9	6
Liczba realizowanych programów o charakterze promocyjnym	14	15

Wnioski i spostrzeżenia:

- Sytuacja epidemiczna powiatu przedstawiała się korzystnie, liczba zarejestrowanych ogółem chorób zakaźnych nieznacznie zmalała.
- W porównaniu z rokiem 2017r. wzrosła o ok. 35% liczba przypadków zatruc pokarmowych pałeczkami *Salmonella*.
- Współczynniki zaszczepienia dzieci i młodzieży stopniowo maleją. Znacznie wzrosła liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych.
- Postępowanie z odpadami medycznymi było prawidłowe, procesy dezynfekcji i sterylizacji prowadzone są prawidłowo.
- W zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego dotyczącego zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę do spożycia dla ludzi nie wystąpiły sytuacje kryzysowe stanowiące bezpośrednie zagrożenie zdrowotne odbiorców wody wodociągowej.
- Pozytywnym działaniem, które wpłynęło na poprawę zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia było wprowadzenie procesu uzdatniania wody w wodociągu Dubicze Cerkiewne.
- Mieszkańcy powiatu nie mieli zapewnionej pod względem sanitarnym bezpiecznej kąpielni na istniejących naturalnych akwenach wodnych z uwagi na brak zorganizowanych kąpielisk czy tzw. miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli.
- Odsetek obiektów, w których stwierdzono naruszenia nieco wzrósł i wynosił w 2018r. - 20,52% (w 2017r. - 17,75%) . W liczbach bezwzględnych w 2018r. stwierdzono niezgodności w 118 obiektach, natomiast w 2017 były to 93 obiekty). Zaniechania dotyczące niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń zakładów oraz sprzętu kontrolowane podmioty uzasadniały brakiem środków finansowych na remonty i modernizację czy zakup nowego wyposażenia. Natomiast stwierdzane inne nieprawidłowości zdaniem organu sanitarnego wynikały z niedostatecznych umiejętności lub braku wystarczającej wiedzy zatrudnionego personelu czy przedsiębiorców.
- W 2018r. stan sanitarno- techniczny placówek nauczania i wychowania kształtował się na poziomie lat ubiegłych. Placówki w miarę pozyskiwanych środków finansowych przeprowadzały niezbędne remonty .
- Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje i realizuje szereg działań kontrolnych i edukacyjnych, które mają istotny wpływ na zapewnienie właściwego stanu sanitarnego powiatu i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce

Irena Dymnińska